

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาทัศนภาพของผู้สูงอายุในด้านการนำความรู้เรื่องสุขภาพมาใช้ให้เกิดประโยชน์ 2) เพื่อศึกษาการถ่ายทอดความรู้ของผู้สูงอายุในเรื่องสุขภาพ 3) เพื่อศึกษาแนวโน้มการนำเอาความรู้ของผู้สูงอายุในเรื่องสุขภาพมาใช้ประโยชน์

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ(Key-informants) ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 21 คน ได้แก่ ผู้ที่เคยประกอบอาชีพ หรือกำลังประกอบอาชีพเป็นหมอนวดไทยและหมอประคบสมุนไพร จำนวน 15 คน ผู้ที่ใช้บริการนวดไทย และการประคบสมุนไพรจำนวน 6 คน แบ่งเป็น กลุ่มคนวัยทำงาน 3 คน และกลุ่มผู้สูงอายุจำนวน 3 คน เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การเทียบเคียงแนวคิด ทฤษฎี ควบคุมบริบท และใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบ

ผลการศึกษา สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การเรียนรู้ ผู้สูงอายุครึ่งหนึ่งมีรูปแบบการเรียนรู้ตามแบบวิถีชุมชน ได้แก่ การเรียนรู้จากการลองผิดลองถูกด้วยตนเอง การเรียนรู้จากการสังเกต และการเรียนรู้จากการสาธิตโดยผู้รู้

2. ทัศนภาพการนำความรู้ไปใช้ หมอนวดและหมอประคบสมุนไพรสูงอายุยังมีทัศนภาพในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ ด้วยเหตุผล ดังนี้ 1) สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย 2) เดินทางสะดวกและประหยัดค่าใช้จ่าย 3) เพิ่มทางเลือกในการรักษาในกรณีที่แพทย์แผนใหม่วินิจฉัยว่าไม่สามารถรักษาได้ เช่น อัมพาต เป็นต้น 4) ความชำนาญในการรักษาที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน 5) การมีคุณธรรมในการรักษา 6) นโยบายการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ และนโยบายพัฒนาการแพทย์แผนไทยของรัฐบาล

3. ลักษณะการถ่ายทอดความรู้ มีดังนี้ 1) เน้นการทำให้ดูเป็นแบบ 2) เน้นการให้ทดลองปฏิบัติจริง ขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ 1) ขั้นตอนในการตัดสินใจถ่ายทอดความรู้ 2) ขั้นตอนในการสังเกตพฤติกรรมของผู้มาขอเรียนก่อนที่จะถ่ายทอดความรู้โดยละเอียดให้ 3) ขั้นตอนในการถ่ายทอดความรู้ที่ละเอียดซึ่งจะถ่ายทอดความรู้ในส่วนของการรักษาโรคที่แพทย์แผนปัจจุบันวินิจฉัยว่าไม่สามารถรักษาได้

4. แนวโน้มการนำไปใช้ในอนาคตนั้น พบว่า ผู้สูงอายุในอนาคตจะมีการใช้ประโยชน์จากการนวดแผนไทยและการประคบสมุนไพรอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากกลุ่มผู้รับบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนวัยทำงานที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคตได้มีปริมาณการใช้บริการที่ค่อนข้างมีความถี่สูงมีการแนะนำบอกต่อให้คนรู้จักและคนในครอบครัวไปใช้บริการ และสนใจรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อีกด้วย

ข้อเสนอแนะที่สำคัญที่ได้จากการศึกษา คือ ภาครัฐในจังหวัดอุดรธานีควรจัดให้มีการจัดการความรู้ในเรื่องการนวดไทย และการประคบสมุนไพรของผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ ด้วยการมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สาธารณสุขจังหวัด เข้ามาจัดการความรู้ให้เป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนำไปใช้

The objectives of this research are: 1) To study the elder's potential in taking health knowledge for proper usage; 2) to study the elder's transmission of health knowledge; 3) to study trends in the elder's health knowledge for proper usage.

It is qualitative research using the in-depth interview as a major tool for data collection of which 21 key-informants have been interviewed in-depth. Among 21 key-informants, 15 of them are Thai traditional massage practitioners; 6 being there receiving service in traditional Thai massage and herbal ingredients as part of the practice. Data analysis has been done with logical context description and descriptive statistics.

Findings of the study can be summarized as follows:

1. One-half of the senile people interviewed learn their health knowledge along the community's way, i.e., learning by trial and error method, from observation and from the demonstration from knowledgeable persons.

2. As for potential of taking knowledge for proper usage, the massage practitioner including those using herbal ingredients have potential in this area with the following reasons: 1) the practice is conformed with Thai's way of life; 2) can move along conveniently and thriftily; 3) giving more alternatives to modern medicine in case of incurable causes such as paralysis; 4) being expertise in the field because of long-time experiences; 5) having ethics in curing; 6) corresponding to the government policy in promoting Thai traditional medicine.

3. Knowledge transmission methods are: 1) following the practical model; 2) emphasis on trial before real practice. The knowledge transmission steps are: 1) the decision step; 2) observation of the learners' behavior; 3) transmit the knowledge in details.

4. Trends in using the knowledge seem to be continuous usage because of its benefit in the area whose modern health practice is incapable of effective curing particularly among old people.

Among recommendations emerged are the government sector in Udon Thani should organized these practices of health knowledge more systematically for the more effective use of the health knowledge.